

Lausunto

16.06.2017

Asia: TEM/1033/03.01.01/2017

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle laiksi talous- ja velkaneuvonnasta

Kysymykset

Onko esitysluonnos mielestänne hyväksyttävissä?

Kyllä, tietyin muutoksin

Talous- ja velkaneuvonnan järjestäminen ja tuottaminen 2 §Kommenttinne tästä pykälästä

Esityksessä ehdotetaan, että talous- ja velkaneuvonnan järjestäminen siirretään aluehallintovirastoilta ja kunnilta oikeusapu- ja edunvalvontapiirien tehtäväksi. Palvelua tuottaisivat oikeusapu- ja edunvalvontapiireissä oikeusaputoimistot. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit voivat myös hankkia talous- ja velkaneuvonnan palveluja ostopalveluina. Palvelun yleinen ohjaus ja valvonta siirrettäisiin Kilpailu- ja kuluttajavirastolta oikeusministeriölle. JHL suhtautuu talous- ja velkaneuvonnan siirtoon myönteisesti.

Ostopalvelut 5 ja 6 §Kommenttinne näistä pykälistä

Pykälissä säädetään oikeusapu- ja edunvalvontapiirien oikeudesta hankkia talous- ja velkaneuvonnan palveluja ostamalla niitä kunnilta tai muilta palveluntuottajilta. Ostopalveluja koskevat säännökset ovat pääosin samat kuin piirien hankkiessa oikeusapu- ja edunvalvontapalveluja. JHL ry on huolissaan siitä, että mikäli valtio alimitoittaa määrärahat talous- ja velkaneuvonnan tuottamiseksi, niin se johtaa automaattisesti ostopalveluiden lisäämiseen. Kansantaloudellisesti tämä ei säästä kustannuksia, vaan todennäköisesti tietyllä aikavälillä lisää menoja.

Siirtymäsäännökset 11 §Kommenttinne tästä pykälistä

Siirtymäsäännöksen kohta kolme on tärkeä ja hyvä. Siinä todetaan, että henkilö, joka toimii talous- ja velkaneuvojana tämän lain voimaan tullessa tai on toiminut talous- ja velkaneuvojana ennen lain voimaantuloa, on kelpoinen toimimaan talous- ja velkaneuvojana sen estämättä, mitä 4 §:ssä säädetään.

JHL esittää, että lakiesitykseen lisätään pykälä/kohta, jossa todetaan, että henkilöstö siirtyy liikkeenluovutuksen periaatteita noudattaen vanhoina työntekijöinä.

Muut mahdolliset kommentitne esitysluonnoksesta.Pyydämme otsikoimaan kommentit pykälittäin, jos ne koskevat tiettyjä pykäläiä.

Julkisten ja hyvinvointialojenliitto JHL ry (jäljempänä JHL) kiittää oikeusministeriötä mahdollisuudesta lausua hallituksen esitykseen laiksi talous- ja velkaneuvonnasta.

Esityksessä ehdotetaan, että talous- ja velkaneuvonnan järjestäminen siirretään aluehallintovirastoilta ja kunnilta oikeusapu- ja edunvalvontapiirien tehtäväksi. Palvelua tuottaisivat oikeusapu- ja edunvalvontapiireissä oikeusaputoimistot. Oikeusapu- ja edunvalvontapiirit voivat myös hankkia talous- ja velkaneuvonnan palveluja ostopalveluina. Palvelun yleinen ohjaus ja valvonta siirrettäisiin Kilpailu- ja kuluttajavirastolta oikeusministeriölle. JHL suhtautuu talous- ja velkaneuvonnan siirtoon myönteisesti, mutta lakiesityksessä on suuria puutteita joihin JHL vaatii korjauksia. Nämä puutteet liittyvät henkilöstön asemaan ja siihen millä ehdoin henkilöstö siirtyy uuden työnantajan palvelukseen. Toinen mainittava epäkohta on määrärahojen riittämättömyys, johon JHL ottaa lausunnossaan kantaa.

Lakiesityksen yleisperusteluissa kohdassa 3.4 käsitellään vaikutuksia henkilöstön asemaan. Siellä on otettu kantaa siihen, että kyseisessä muutoksessa ei voisi toteuttaa liikkeen luovutuksen periaatteita, koska talous- ja velkaneuvonnan tuottaminen ei ole voimassa olevan lain mukaan kuntien velvollisuus, vaan ne hoitavat tehtävää sopimusperusteisesti ja ovat saaneet siihen rahoituksen valtiolta. JHL on jyrkästi erimieltä kyseisen tulkinnan kanssa. Sopimusperusteisia tehtäviä on muuallakin suunniteltu siirrettäväksi (mm. maatalouslomittajat maakuntaudistuksessa) liikkeenluovutuksen periaattein.

Liikkeenluovutuksella tarkoitetaan tilanteita, joissa tietty pysyväksi organisoitu toiminnallinen ja taloudellinen kokonaisuus vaihtaa omistajaa ja liikkeen toiminta jatkuu. Näissä tilanteissa työntekijöiden siirtymistä turvaavan lakisäännösten mukaan työntekijät siirtyvät vanhoina työntekijöinä uuden työnantajan palvelukseen niin, että heidän työsuhteeseen liittyvät etuutensa eivät heikkene (www.tyosopimuslaki.fi). JHL on vahvasti sitä mieltä, että kysymyksessä on pysyvä toiminnallinen kokonaisuus joka siirtyy toisen tahon toteutettavaksi eli liikkeenluovutuksen periaatteita on noudattava.

JHL esittää, että lakiesitys korjataan tältä osin ja yleisperustelut muutetaan tältä osin ja lakiesitykseen lisätään pykälä, jossa todetaan, että henkilöstö siirtyy liikkeenluovutuksen periaatteita noudattaen. Kun liikkeenluovutus sisällytetään lakiesitykseen, niin vältetään se mahdollisuus, että asiaa jouduttaisiin tutkimaan tuomioistuimissa.

Valtion on muutoksia suunniteltaessa ja toteutettaessa taattava toimijoille sellaiset taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset, että toiminta pystytään hoitamaan lain edellyttämällä tavalla. On täysin käsittämätöntä, että oikeusministeriölle ei anneta riittäviä resursseja hoitaa asiaa lakien edellyttämällä tavalla. Mikäli toiminnalle ei anneta riittäviä resursseja, niin kärsijät ovat ne kansalaiset, jotka talous- ja velkaneuvontaa tarvitsevat. Lisäksi toimintaa valvovat, ohjaavat sekä suorittavat virkamiehet, joille ei anneta mahdollisuuksia hoitaa tehtäviään niiden määräysten mukaisesti, jotka talous- ja velkaneuvontaa määrittelevät, joutuvat kohtuuttomien haasteiden eteen.

JHL on jäseniltään keräämän tiedon pohjalta selvittänyt talous- ja velkaneuvontaa tekevän henkilöstön mielipiteitä ja tunnelmia muutokseen liittyen. Talous- ja velkaneuvontaa tekevät suhtautuvat pääasiallisesti myönteisesti muutokseen, mutta sitten he eivät voi käsittää miksi ei noudateta liikkeen luovutuksen peri-aatteita? Miksi pitää hakea omaa työtään uudelleen? Miksi hyvä muutos pilataan toimimalla väärin? Miksi määrärahat alimitoitetaan ennakkoon, ja siitä seuraa se, että toimintaan tulee valtavia ongelmia?

Talous – ja velkaneuvonnassa työskentelevät näkevät muutoksessa positiivisiakin asioita, etenkin jos muutos hoidettaisiin oikeudenmukaisesti ja niin, että työntekemisen edellytykset turvataan. Toimintojen yhtenäistäminen, palvelussuhteenehtojen yhtenäistäminen sekä uusien sähköisten ohjelmien käyttäminen tuo-vat varmasti vaikuttavuutta talous- ja velkaneuvontaan. Samalla talous- ja velkaneuvontaa tekevät kuitenkin muistuttavat, että asiakkaiden mahdollisuus käyttää sähköisiä ohjelmia ja apuvälineitä ei ole samalla tasolla kuin kansalaisilla on keskimäärin. Suurin ja tärkein osa työtä on henkilökohtainen kohtaaminen ja siinä tehtävä työ.

Yhteenvetona JHL toteaa, että lakiesitys on korjattava liikkeenluovutuksen osalta. Toiminnalle on turvattava riittävät määrärahat ja niin, että siirtymäkausi menee hyvin ja vältetään samankaltaiset ongelmat mitä esim. toimeentulotukien siirtämisessä KELA:lle on tapahtunut. Talous- ja velkaneuvonnassa työskentelee iso joukko kokeneita ammattilaisia ja seuraavien vuosien aikana sieltä eläköityy suhteellisesti paljon työntekijöitä. Tämä ja uudet sähköiset välineet antavat mahdollisuuden kehittää toimintaa toiminta- ja tarvelähtöisesti. Tämä tie olisi vielä valittavissa ja JHL edellyttää, että oikeusministeriö uudelleenarvio lähestymistään talous- ja velkaneuvonnan muutoksen toteuttamiseen.

Karrasch Kristian
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Siljander Mikko
Julkisten ja Hyvinvointialojen Liitto JHL